

Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

Omgevingspsychologie en de waarde van cultuurhistorie

By Agnes van den Berg | Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

De omgevingspsychologie is een buitenbeentje in de psychologie. Terwijl de grote bekende vakgebieden zoals de sociale of de klinische psychologie weinig aandacht hebben voor de invloed van de fysieke omgeving op menselijk gedrag, richt het relatief kleine gebiedje van de omgevingspsychologie juist alle pijlen op die fysieke omgeving. Hierbij zijn er twee perspectieven. In het eerste perspectief staat de invloed van de omgeving op de mens centraal. Dit perspectief, dat in Nederland ook wel bekend staat als belevingsonderzoek, richt zich op de vraag hoe mensen een omgeving waarnemen en waarderen, en wat dit kan betekenen voor hun gezondheid en welzijn. In het tweede perspectief staat de invloed van de mens op de omgeving centraal. Dit perspectief, ook wel bekend onder de naam milieupsychologie, richt zich op het ontrafelen van de factoren die van invloed zijn op duurzaam gedrag. Tot nu toe is er in beide perspectieven weinig aandacht voor omgevingen met cultuurhistorische waarden of erfgoed. Terwijl er steeds meer aandacht is voor cultuurhistorische waarden en erfgoed in ruimtelijke ontwikkelingen, met de daarbij behorende kennisbehoefte. De omgevingspsychologie heeft zeker wat te bieden als het gaat om een beter begrip van erfgoed in relatie tot menselijk welzijn en gedrag. ([meer...](#))

Van landschapsvoorkeuren naar landschapsbeleving

van theorie naar praktijk

By Patricia Braaksma | Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

In het licht van het Verdrag van Faro en de Omgevingswet zijn veel culturele instellingen gericht op het verdiepen van hun band met het publiek of het bevorderen van participatie door beleving. Het concept beleving, en specifiek landschapsbeleving, is wetenschappelijk in verschillende disciplines onderzocht. De centrale vraag is: welke theoretische bevindingen over landschapsbeleving zijn er op hoofdlijnen en hoe kunnen deze de praktijk ondersteunen.

[\(meer...\)](#)

Hoe verbouw je een heilig huisje?

By Paul Roncken | Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

Ruimtelijk ontwerpers schetsen graag toekomstbeelden die zijn gebaseerd op een rijk verleden. Je kunt er zelfs een typische vorm van ruimtelijke ordening in herkennen: bestaat er in Nederland wel zoiets als een schone lei? De meeste bouwplannen zijn streng gereguleerd door vooronderzoek en onderbouwing, waarbij lokale of historische identiteit een vast onderdeel is. In toenemende mate is ook vanuit burgerbetrokkenheid de historische identiteit een belangrijk thema. ([meer...](#))

Beleef het linielandschap

By Anton Cruysheer Hein Pasman | Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

Uit onderzoek bleek dat vóór 2019 steeds minder mensen naar buiten gingen. Een levensgroot verschil met nu, want sinds het afgelopen jaar heeft - mede door de Corona-maatregelen - een groot deel van de Nederlanders ons cultuurlandschap opnieuw leren ontdekken. Dat is goed nieuws, want buiten valt er nog genoeg te beleven en het is bovendien goed voor onze gezondheid en creativiteit. Maar de grote toename in belangstelling van het Nederlandse cultuurlandschap heeft ook een keerzijde. Want in een druk land als Nederland is de ruimte schaars. Woningbouw, de aanleg van zonnevelden en de plaatsing van windturbines: het zal ons landschap de komende jaren veranderen. Is er in de toekomst nog wel wat te genieten? ([meer...](#))

Fysieke leefomgeving en creativiteit onder de Omgevingsweg

By Dick Spel | Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

Een vraag over de Omgevingswet die steeds vaker wordt gesteld, is of het niet een heel complexe manier is om oude wijn in nieuwe zakken te stoppen. Het antwoord is eenvoudig: 'Wat wil je zelf?'. Een complexe operatie is de invoering van de wet zeker, maar het kan meer flexibiliteit en meer ruimte voor het maken van afwegingen bieden. Ruimte die onder de

huidige wetten en regels (die vaak nog het blauwdrukdenken uit de jaren zestig van de vorige eeuw ademen) maar moeilijk te benutten is. Die flexibiliteit en afwegingsruimte gelden ook voor het omgaan met de openbare ruimte en waardevolle elementen in de fysieke leefomgeving. Vooropgesteld: de basis, goed beheer en onderhoud, moet op orde zijn. En het behoud van cultureel waardevolle gebouwen, de omgeving daarvan, waardevolle landschappen en andere elementen van waarde moet goed geborgd blijven. Maar daarboven kunnen we met veel meer creativiteit nieuwe waarde toevoegen aan de fysieke leefomgeving. Dat kunnen we, maar of het daadwerkelijk nieuwe waarde, of nieuwe wijn, wordt is afhankelijk van creatieve initiatieven en de bestuurlijke ruimte die aan die initiatieven wordt gegeven. ([meer...](#))

De Erfgoed Deal

By Edwin Raap | Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

In 2019 ondertekenden dertien partijen de Erfgoed Deal. Daaronder het ministerie van OCW, de VNG, IPO, terreinbeheerders en verschillende monumentenorganisaties. De achtergrond was het besef dat ons land de komende jaren voor stevige transformaties staat waarbij niet vanzelfsprekend is dat erfgoed erin wordt meegenomen. Klimaatadaptatie en energietransitie vragen om hogere dijken, meer windturbines en zonneweiden. Er zullen tienduizenden woningen bijgebouwd moeten worden en onze online-economie vraagt om distributie- en datacenters. Door deze ontwikkelingen gaan ons landschap en de steden en dorpen er anders uitzien. Vanuit de gedachte dat het verleden inspiratie kan bieden voor die opgaven worden in de Erfgoed Deal projecten ondersteund waar met de kracht van ontwerp historische waarden een plek in de toekomst krijgen. ([meer...](#))

Woorden en waarden - Brabant op z'n breedst!

Column

By Rien de Visser | Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

Welke waarden roepen woorden op? 'Monument': schoonheid, trots, maar ook: niets mag, alles moet. Het oordeel 'Het is geen monument' legitimeert sloop. Hieronder volgt een reflectie vanuit mijn provinciebrede praktijkperspectief over waarden van verwante woorden: 'cultuurhistorie', 'erfgoed' en 'verhaal', en twee nieuwe vaktermen, 'topobiografie' en 'verhaalwaarde'. Tot slot slinger ik de transitie aan van een te 'enge' erfgoedsector. En dat via de verbeeldingskracht van een 'ongezien' kasteelobject, de kneppelkogel. ([meer...](#))

Nederlandse landschapsvoorkeuren

Twee rapporten

By Menno Heling | Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

INTRO

LANDSCHAP SAMENSTELLEN

LAATSTE KAART

HELP

CONTACT

TELL A FRIEND

1 Uw ideale landschap

Stap 1: Uw favoriete landschap samenstellen

Stelt u zich een landschap voor dat u erg mooi vindt.
Hieronder kunt u aangeven welke kenmerken dat landschap moet hebben, en hoeveel daarvan.
Dit kunt u doen door het schuifje te verplaatsen.

- Uitleg over de werking van de website en de berekening vindt u onder de help-knop.

Hoeveel wilt u van onderstaande kenmerken hebben?

- "Maakt niet uit" staat voor: het maakt mij niet uit hoeveel er van dit kenmerk in het landschap voorkomt.
- "0%" staat voor: niks, dit kenmerk mag niet in het landschap voorkomen.
- Het totaal van alle kenmerken mag niet meer dan 100% zijn.
- Bekijk voorbeeldfoto's van de landschappen door met de muis over te bewegen.

Uw eigen woonomgeving kan als voorbeeld dienen om u een idee te geven hoe een verdeling er uit zou kunnen zien.
Vul uw volledige postcode in (cijfers en letters aan elkaar)
om te zien hoe alle 15 kenmerken in een straal van 5 km rond uw postcodegebied scoren.

Als het om landschap gaat, houden Nederlanders van bossen, heide, duinen, zee en waterrijke gebieden, en hebben ze een hekel aan bebouwing, geluidbelasting, horizonvervuiling en drukte. Ook geven ze het landschap rond de eigen woonplaats vaak maar een zuinig zesje. Omdat de mening van de inwoners van belang is voor het maken van beleid, hebben verschillende overheden die mening in kaart laten brengen. In 2011 schreef Martin Goossen samen met drie andere onderzoekers in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie een rapport over wat Nederlanders beschouwen als het ideale landschap. Zij baseerden zich voor hun analyse op de website www.daarmoetikzijn.nl, waarop in vijf jaar tijd 30.000 Nederlanders een hun voorkeuren kenbaar hadden gemaakt via het maken van een kaartje. In 2017 publiceerde Goossen, dit keer als enige auteur, een vergelijkbare analyse in opdracht van de Provincie Zuid-Holland, gebaseerd op bijna 10.000 bijdragen in tien jaar op www.daarmoetikzijn.nl en myplacetobe.eu. ([meer...](#))

Immersive storytelling

naar een next level met nieuwe stemmen en nieuwe plaatsen

By Thérèse Dona | Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

Dit artikel gaat in op de gecompliceerde, gelaagde relatie tussen storytelling, identiteit, erfgoed en placemaking. Immersieve technieken in vooral transmediale storytelling bieden kansen voor identiteitsvorming van verschillende, diverse doelgroepen in een bestemming, gerelateerd aan erfgoed. De mogelijkheid van co-creatie en participatie in immersive storytelling is wellicht een basis voor breed gedragen erfgoed dat ruimte geeft aan verschillende stemmen, vooral die van (migranten) jongeren. Gehoord en gezien worden is een belangrijke voorwaarde voor zowel placemaking, het zich meer eigen maken van erfgoed en een grotere waardering voor erfgoed. ([meer...](#))

Urban Culture geeft kleur aan de leefomgeving

By Banoyi Zuma Margo Rooijackers | Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

Urban Culture events op Nederlandse bodem trekken jaarlijks duizenden dansers en toeschouwers uit de hele wereld. Deze events weten de betreffende binnensteden nieuw leven in te blazen en hebben regionale, nationale en internationale aantrekkingskracht. Hieronder geven wij allereerst een begripsomschrijving van creatieve placemaking en relateren deze daarna aan de Urban Culture-trend. Vervolgens komen Angelo Martinus en Tyrone van der Meer, twee pioniers op het gebied van Urban Culture, aan het woord om de toegevoegde waarde van Urban voor de beleving van de stad te illustreren. We sluiten af met de constatering dat de kwaliteit van de ruimtelijke omgeving er weliswaar toe doet, maar dat Urban Culture een leefomgeving juist kleur weet te geven door de mensen die deze lifestyle omarmen en de kenmerkende activiteiten die zij ontplooiën. ([meer...](#))

Tijdreizen in erfgoed komt steeds dichterbij met Virtual Reality

het voorbeeld van SlotLab

By Teun van den Ende | Omgevingspsychologie en erfgoedbeleving

In het kader van het project SlotLab heeft Ron van den Ouweland de ruïne van Slot Schaesberg in Limburg digitaal herbouwd met behulp van Virtual Reality. Het 3D-model heeft de vorm die het kasteel in vroeger tijden heeft gehad, maar bewust niet de textuur en de uitstraling van de oude materialen. Daarvoor moet je de feitelijke ruïne en gereconstrueerde bouwdelen daarvan bekijken. Op die manier komen heden en verleden, verbeelding en werkelijkheid bij elkaar. Samen versterken ze de beleving van de bezoekers. ([meer...](#))